

የህፃናትን አእምሮ ብስለት ለማነቃቃት የወላጆች ሚና

ማውጫ

ይዘት	ገጽ
የ	
ስልጠናው አጠቃላይ መመሪያ	2
ለልጅዎ ምንገደረገነው?.....	4
ተግባራዊ ልምምድ.....	6
ለአመቻቾች የቀረበ ተጨማሪ መረጃ.....	10
የህፃናትን አእምሮ ብስለት እድገት እንዴት ማዳበር ይቻላል?.....	13
ተግባራዊ ልምምድ.....	14
ቁልፍ መልእክቶች.....	16
ለአመቻቾች የቀረበ ተጨማሪ መረጃ.....	17

የስልጠናው አጠቃላይ መመሪያ

የስልጠናው አላማ፡ በስልጠናው መጨረሻ ወላጆች/አሳዳጊዎች የህፃናትን የአእምሮ ጠበቃ እድገትን እንዴት እንደሚያበላጹ ይረዳሉ።

የስልጠናው ተሳታፊዎች

የስልጠናው ተሳታፊዎች እንዲሆኑ የሚጠበቁት መምህራን፣ ህፃናትን በሚንከባከቡ ድርጅቶች የሚሰሩ ሰራተኞች፤ እንዲሁም ወላጆች እና አሳዳጊዎች ናቸው።

ያለፈውን ቀን ውይይት ማስታወስ

እያንዳንዱ ሰልጣኝ ባለፈው የተማረውን ለማስታወስ እንዲረዳው በየስልጠናው መጀመሪያ ሁለት ተሳታፊዎች ያለፈው ውይይት ፍሬ ሀሳቦችን እንዲቀርቡ መጠየቅ፤ ለምሳሌ

1. ባለፈው የተወያየንባቸው ነገሮች ምን ምን ነበሩ?
2. ባለፈው ከተወያየንበት ርእሰ ጉዳይ አንፃር በቤታችሁ ከልጆቻችሁ ጋር ምን አደረጋችሁ? ምን ያጋጠማችሁ ችግር ነበር ወይ?
3. ያለፈውን ትምህርት ለሳህንድሮቻችሁ አካፊላችሁ?

ቅድመ እና ድህረ ስልጠና ምዘና

እያንዳንዱ የስልጠና ክፍል ከመጀመሩ በፊት ለተሳታፊዎች የቅድመ-ስልጠና ምዘና ይሰጣቸዋል ። በስልጠናው የቀሰሙትን እውቀት ለመገምገም ደግሞ በእያንዳንዱ የስልጠና መጨረሻ ላይ የድህረ-ስልጠና ምዘና ይሰጣል።

አጠቃላይ የስልጠና ደንቦች፤

በስልጠናው የመጀመሪያ ቀን የሚከተሉትን የስልጠናውን ህጎች ለተሳታፊዎቹ ያሳውቋቸው

- የሰልጣኞች አቀማመጥ በግማሽ-ከብ ቢሆን እንደሚመረጥ ማሳወቅ
- የአወያይ እና የተሳታፊዎች ትውውቅ ማካሄድ
- በሰአት መገኘት
- በስልጠናው ወቅት ሞባይል ስልክ መዝጋት/ድምጽ አልባ ማድረግ
- በእያንዳንዱ የስልጠና ክፍል-ጊዜ ጊዜ መገኘት
- ንቁ ተሳትፎ ማድረግ
- የሌሎች ሰዎችን ሃሳብ ማክበር

- የአስታዎሽ ምርጫ፡ በየእያንዳንዱ ቀን መጀመሪያ ላይ ባለፈው ቀን የተማሩትን ትምህርት በተመለከተ ለተሳታፊዎች ለማስታወስ በአጭሩ ገለፃ የሚያደርጉ ሁለት ተሳታፊዎችን መሰየም፡ 5 ደቂቃ የማቅረቢያ ጊዜን መወሰን
- የስልጠና ቦታውን ማስተካከል - በየእያንዳንዱ ቀን መጀመሪያ ላይ ለአስር ደቂቃ ያህል የስልጠናው አስተባባሪዎች የስልጠናውን ቦታ ያመቻቻሉ
- ሰዓት ተቆጣጣሪ መምረጥ

የሚያስፈልጉ ቁሶች

- በሀፃናት እድሜ ደረጃ የተዘጋጁ የተረት ወይም የታሪክ መፅሃፍት እና ስእሎች
- ኤል ሲ ዲ ፕሮጀክተር (ከተቻለ)
- ንፁህ የመፃፊያ ሰሌዳ / ፍሊፕ ቻርት
- ማርከር
- ብዕር እና የማሰታወሻ ደብተር
- በራሪ ፅሁፎች

የሀፃናትን አእምሮ ብስለት ለማነቃቃት የወላጆች ሚና

የውይይት ጊዜ 1

ለልጅዎ ምን እያደረጉ ነው?

የተመደበው ጊዜ፡ ስድሳ ደቂቃ

አወያይ

ከዚህ በታች የቀረቡትን መንደርደሪያ ነጥቦች ያንብቡ። እንዲሁም የበለጠ የተብራራ መረጃ የሚገኝበትን በዚህ የውይይት ክፍል መጨረሻ ለእመቻቹ ተጨማሪ መረጃ በሚል የሰፈሩትን ሀሳቦች ይመልከቱ።

እመቻቾች ከውይይት በፊት የሚያነቡት ጠቃሚ ማስታወሻ

የአእምሮ ብስለት ማለት ነገሮችን በስሜት አካላታችን አስተውለንና በአእምሯችን ተገንዝበን መረዳትን፣ ትኩረት ማድረግ፣ ማስታወስን፣ የቁጥር እውቀትን፣ የቃላት እውቀትን፣ ያዩትን መተግበር፣ የሰሙትን መናገርና የእነጋገር ችሎታን፣ አዳዲስ ነገሮችን መፍጠርን፣ ችግር ፈቺነትን፣ ቁሳቁሶችን በመጠን፣ በቅርፅ፣ በቀለም፣ ወዘተ፣ መለየት መቻልን፣ አቅጣጫን ማወቅን፣ ራስን መጠበቅን፣ ወዘተ፣ በተመለከተ ያለንን ችሎታ ይመለከታል።

የአእምሮ ብስለት መዳበር በአንድም ሆነ በሌላ መልኩ የእያንዳንዱን ሰው ሁለንተናዊ እድገት በአወንታዊም ሆነ በአሉታዊ መልኩ ተፅእኖ የሚያሳድር ነው። የተሻለ የአእምሮ ብስለት ያላቸው ሰዎች የተሻለ ነገሮችን የመፍጠር አቅማቸው ይዳብራል። አካባቢን መፈተሽ፣ ጨዋታ፣ የቋንቋ መዳበር፣ ማህበራዊና ስሜታዊ መዳበሮች በሕፃናቱ የአእምሮ ብስለት ደረጃ ይወስናሉ። ስለዚህም የአእምሮ ብስለት መዳበር ለሌሎች በርካታ የመዳበር ዘርፎች የተሻለ ሆኖ መገኘት ወሳኝ ነው።

የሕፃንነት ዘመን እድገት በከፍተኛ ሁኔታ የሚጎለብትበት ወቅት ሲሆን ሕፃናት በዙሪያቸው ካሉ ነገሮች ጋር መስተጋብር ፈጥረው ነገሮችን የመረዳትና የማከናወን፣ አዳዲስ ነገሮችን የመፍጠርና የሚያጋጥሟቸውን ችግሮች የመቅረፍ ችሎታቸውንና ሌሎች ለአእምሮ ብስለት ወሳኝ የሆኑ ችሎታቸውን የሚያዳብሩበት ወቅት።

ያለፈውን የውይይት መርህ ግብር መክለስ (እምስት ደቂቃ)

አወያይ

ሁለት ተሳታፊዎች ያለፈውን ውይይት ፍሬ ሀሳቦች እንዲያስታውሱ ይጠይቁ።

1. ባለፈው የተወያየንባቸው ነገሮች ምን ምን ነበሩ?
2. ያለፈውን ትምህርት በአካባቢያችሁና በሥራ ቦታ ላሉ ሰዎች አካፈላችሁ?

አወያይ
አላማዎቹን ያብራሩላቸው

የውይይቱ ዓላማ፡ በውይይቱ መጨረሻ ወላጆች/አሳዳጊዎች፡

- ዘወትር በቤታቸው ለልጆቻቸው የሚያደርጉትን በውል ይለያሉ።
- ከልጆቻቸው ጋር የሚያደርጓቸው ጨዋታዎችና ሌሎች እንቅስቃሴዎች ለአእምሮ ብስለት ያለውን ፋይዳ ይለያሉ።

ተግባራዊልምምድ፡ የቡድን ስራ (ሰላሳ ደቂቃ)

አወያይ

አንድ ተሳታፊ በመምረጥ ከዚህ በታች በቀረበው ጥያቄ ላይ አስተያየት እንዲሰጥ ማድረግ።

ከልጆቻችሁ ጋር ስለምታደርጉት ነገሮችና ልጆቻችሁ ለብቻቸው ስለሚያከናውኑት ነገሮች ማወቃችሁ ስለልጆቻችሁ ያላችሁን እውቀት የሚያሳድግ ይመስላችኋል? የልጆቻችሁን እድገት የሚያፋጥን ይመስላችኋል? ለምን?

ሁሉም ወላጆች ሆን ብለው የልጆቻቸውን የአእምሮ ብስለት እድገት ለማዳበር አስበው የተለያዩ የታቀዱ ተግባራትን ባያከናውኑም በየአለቱ ከልጆቻቸው ጋር በሚኖራቸው መስተጋብር የሚሰሩት ስራዎች ለአእምሮ ብስለት መዳበር

ከፍተኛ ሚና ይጫወታል። ልጆች በየላላቱ ከሚያከናውኗቸው እንቅስቃሴዎች በሚያገኙቸው መረጃዎች ግንዛቤቸውንና ክህሎታቸውን በማዳበር የአእምሮ ጎበኝታቸውን እያሻሻሉ ያድጋሉ። በዛሬው የውይይት ጊዜ በየቤታችን ስለምናከናውናቸው ተግባራት በመጠኑ እንመለከታለን።

እወያይ

ተሳታፊዎችን በሶስት ቡድን መመደብ። ከዚህ በታች ለቡድን ውይይት ቀረቡትን ሁለት ጥያቄዎች ለመመለስ እንዲዘጋጁ ማድረግ።

ሁሉም ቡድኖች የውይይታቸውን ሀሳብ የሚይዝና የሚያቀርብ አንድ ሰው መምረጥ እንዳለባቸው ማስገንዘብ።

የቡድን ውይይት

1. በየዕለቱ ለልጆቻችሁ የምታደርጉትን ነገሮች ዘርዝሩ። ልጆችዎ በቤት ለብቻቸውና ከሌሎች ሰዎች ጋር በመሆን በየዕለቱ የሚያደርጉትን ነገሮች ጥቀሱ።

2. ለጥያቄ አንድ ከተሰጡ ምላሾች መካከል የሕፃናትን አእምሮ ብስለት የሚያዳኝበትን ለዩ፤ ማለትም ፦ የመረዳት ችሎታቸውን፣ የትኩረት ደረጃቸውን፣ ስለቁጥር እውቀታቸው፣ የቃላት እውቀታቸውን፤ የአነጋገር ችሎታቸውን፣ ችግር ፈቺነትና የማስታወስ አቅማቸውን ፣የስሌት አቅማቸውን፣ ቁሳቁሶችን በመጠን፣ በቅርፅ፣ በቀለም፣ ወዘተ፣ እንዲለዩ እድል የሚፈጥሩ ተግባራት መኖራቸውን መለየታቸውን ለመጥቀስ ነው።

የጋራ ውይይት፡

አወያይ

እያንዳንዱ ቡድን የተወያየበትን ሀሳብ በቡድን ተወካዮች አማካኝነት በአምስት ደቂቃ ውስጥ ማቅረብ ይኖርበታል።
እያንዳንዱ አቃራቢው ሲያበቃ አንድ ተሳታፊ ጥያቄ ወይም አስተያየት እንዲሰጡ ማበረታታት።

አወያይ እንደሚጠቃለያ የቡድኖችን ሀሳብ ማጠናከር ወይም ማረም ይጠበቅብዎታል። ለዚህም ይረዳ ዘንድ በአመቻቹ ማስታወሻ የተፃፉትን ሀሳቦች አስቀድሞ በማንበብ መዘጋጀት ያስፈልጋል።

ፍተሻ (ክለሳ)፡ (አምስት ደቂቃ)

አወያይ

ለፍተሻ የሚቀርቡ ጥያቄዎች ተሳታፊዎች በዕለቱ ምን ያህል እንደተማሩ ለመገምገም የሚቀርቡ እንጂ ፈተና ያለመሆኑ ለወላጆች ሊገለፅላቸው ይገባል።
ሁለት ፈቃደኛ ተሳታፊዎች በቡድን ወይይት ወቅት የተነሱ ሀሳቦችን መልሰው በመከለስ በአጭሩ እንዲገልፁ ይጠይቁ። በተሳታፊ በተሰጡት ሀሳቦች ላይ አወያይ አስተያየት ይስጡበት።

ቁልፍ መልእክቶች (አምስት ደቂቃ)

አወያይ

ቁልፍ መልእክቶችን ያንብቡላቸው።

- የአእምሮ ብስለት እድገት ማለት አንድ ሰው ነገሮችን በተሻለ መልኩ ሲረዳ፣ ሲሰራና አዳዲስ ነገሮችን መፍጠር መቻልን ያካትታል።
- የአእምሮ ብስለት እድገት በሂደት የሚበለፀግ ነው።
- ሁሉም ሕፃናት በተፈለገው መንገድ መበልፀግ የሚያስችል እምቅ አቅም አላቸው። ይሁን እንጂ ነገሮችን የሚረዱበትና የሚተገብሩበት ደረጃ ሊለያይ ይችላል። በቤት ውስጥና በቤት ዙሪያ ያሉ ነገሮች የሕፃናትን ፈጠራ ለማዳበር ወሳኝ ሚና ይጫወታሉ።
- የአእምሯዊ እድገት መዳበር ለአእምሮ ብስለት መዳበር አይነተኛ ሚና አለው። የአእምሮ ብስለትም ማንኛውም ሰው ለሚያከናውናቸው ተግባራት ቁልፍ ሚና ይጫወታል።
- ከፍተኛው የአእምሮ ብስለት የሚካሄደው በቀዳማዊ ልጅነት ጥቂት አመታት ነው።

- የሕፃናት የአእምሮ ብስለት መዳበር አካባቢያቸውን በማሰስ፣ በጨዋታና ነገሮችን አስመስሎ በመተግበር ይዳብራል።

ማጠቃለያና የቤት ስራ (አራት ደቂቃ)

አወያይ

በዚህ የውይይት ጊዜ ወላጆች በየዕለቱ ከልጆቻቸው ጋር ስለሚያደርጉት ተግባራት እንዲሁም ተግባራቱ የአእምሮ ብስለት እድገትን ከማዳበር እንፃፍ ያላቸውን ሚና በመጠኑ መዳሰሳቸውን ማስታወስ ያስፈልጋል። በውይይቱ ያገኙትን ጠቃሚ ህሳቦች ለጎረቤቶቻቸውና ለሥራ ባልደረቦቻቸው እንዲያዳርሱ ማሳሰብ ይገባል። በመቀጠልም ወላጆች ከልጆቻቸውና ልጆቻቸው ለብቻቸው ያደርጉታል ብለው የዘረዘሩትን ተግባራት ወደ ቤት በሚመለሱበት ጊዜ ልጆቻቸውን በትኩረት በመከታተል እንዲከልሱት ማሳሰብ። በተጨማሪም የሕፃናትን የአእምሮ ብስለት እድገት የሚያነቃቁ ነገሮች ስለመኖራቸው ተገቢውን ምልክታ አካሂደው በሚቀጥለው የውይይት ጊዜ እንደሚያነሱት ማስታወቅ።

በመጨረሻም ተሳታፊዎች በዛሬው ውይይት ላደረጉት ተሳትፎ ማመስገን ያስፈልጋል።

የአመቻች ማስታወሻ

አወያይ

በየውይይቱ መጨረሻ ላይ ማስታወሻ በመያዝ ለውይይቱ በሚያደርጉት ዝግጅት ወይንም በውይይቱ ሂደት ነጥረው የወጡና በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ሊካተቱ ወይም በድጋሚ ሊጤኑ የሚገቡ ፍሬ ህሳቦችን ይመዝገቡ።

እነዚህ ፍሬ ህሳቦች ይህንን ሰነድ ወደፊት የበለጠ ለማዳበር ይረዳሉ።

ለአመቻቾች የቀረበተጨማሪ መረጃ

የአእምሮ ብስለት መዳበር

የአእምሮ ብስለት መዳበር ነገሮችን መረዳትና መስራት፣ አዳዲስ ነገሮችን መፍጠር፣ የሚያጋጥሙ ችግሮችን መፍታትና ስሌት ማስላት መቻልን የሚያከትት የመዳበር ዘርፍ ነው። የሕፃናትን አእምሮዊ ብስለት መዳበር ሂደትን ከሚያሳዩት ጠቋሚ ተግባራት መካከል፡-

- የሚያዩትን ነገር የመረዳት
- አንድን ነገር ከሌላ መለየት የመቻል
- ያዩትና የተረዱትን ነገሮች ማስታወስ የመቻል
- ነገሮች ለምን እንደሚከናወኑ የማወቅ
- ስሌትን የማስላት
- ነገሮችን ማድረግ አለማድረግ የሚያመጣውን ጠቀሜታና ጉዳት የመለየት
- የሚያጋጥሙ ችግሮችን መፍታት የመቻል
- ነገሮችን ፈጠራዊ በሆነ መልኩ መስራት የመቻል
- ከሁኔታዎች ጋር ራስን ማስማማት የመቻል

የአእምሮ ብስለት መዳበር በአንድም ሆነ በሌላ መልኩ የእያንዳንዱን ሰው ሁለንተናዊ እድገት በአወንታዊም ሆነ በአሉታዊ መልኩ ተፅእኖ ያደርጋል። የተሻለ የአእምሮ ብስለት ያለው ሕፃን በተሻለ ነገሮችን የመፍጠር አቅሙ ይዳብራል። አካባቢን መፈተሽ፣ ጨዋታ፣ የቋንቋ መዳበር፣ ማህበራዊና ስሜታዊ መዳበሮች በሕፃናቱ የአእምሮ ብስለት ደረጃ ይወሰናሉ። ስለዚህም የአእምሮ ብስለት መዳበር ለሌሎች በርካታ የመዳበር ዘርፎች የተሻለ ሆኖ መገኘት ወሳኝ ነው።

የሕፃንነት ዘመን አእምሮ በከፍተኛ ሁኔታ የሚጎለብትበት ወቅት ሲሆን ሕፃናት በዙሪያቸው ካሉ ነገሮች ጋር መስተጋብር ፈጥረው ነገሮችን የመረዳትና የማከናወን፣ አዳዲስ ነገሮችን የመፍጠርና የሚያጋጥሟቸውን ችግሮች የመቅረፍ ችሎታቸውን ያዳብራሉ። የሚከተሉትን

እንደሚገባ የቀረቡ ተግባራትን ሕፃናት ሲያከናውኑ የእእምሮ ብስለታቸው እንደሚታዩበት ይታመናል።

- አካባቢያቸውን በንቃትና በፍላጎት ሲያስሱ
- ነገሮችን በጨዋታና በመፈተሽ መማር ሲችሉ
- በንቃት ዙሪያቸውን ሲቃኙና ያዩትን ማስመስል ሲችሉ
- በዕለት ተዕለት ህይወታቸው ውስጥ የሚያጋጥሟቸውን ነገሮች ጥቅምና አላማ መረዳት ሲችሉ
- የነገሮችን አንድነትና ልዩነት መለየት ሲችሉ
- በተለያዩ በሁለትና ሶስት መለያ ባህርያት አማካኝነት ነገሮችን መመደብ ሲችሉ (ለምሳሌ፡ መጫወቻ ዱላዎችን - በቀለም፣ በቁመትና በመጠን)
- የነገሮችን ቅደም ተከተልና ውጤት መገመት ሲችሉ

እነዚህ የተጠቀሱት ተግባራት በሕፃናት ዘንድ የተዘወተሩ ቢሆኑም አብዛኛዎቹ ወላጆች ልጆቻቸውን ከአደጋ ለመጠበቅ በሚል የወላጅነት ስጋት አይደግፏቸውም። ይህም የሕፃናቱን የእእምሮ ብስለት መቆጣጠር የሚያፋጥኑ አጋጣሚዎችን በመቀነስ የተሻለ ደረጃ ላይ መድረስ የሚችሉትን ሕፃናት ወደ ኋላ ይጎትታል። በሌላ መልኩ ደግሞ የሕፃናቱን እእምሮዊ ብስለት መቆጣጠር ለማፋጠን የሚከተሉት መልካም ተግባራት በአብዛኛዎቹ ወላጆች ሲከናወን ስለሚታይ ለትምህርትነት እንደሚገባ ቀርቦታል።

- የአካል ክፍላቸውን እንዲጠሩ መጠየቅ
- የተለመዱ ቁሳቁሶችን መለየት እንዲችሉ ማንኪያ አምጣ፣ ኩባያ አምጪ፣ ሰህኑን ጠረጴዛ ላይ አስቀምጪውና የመሳሰሉትን መጠየቅ
- የሕፃናቱን ምክንያታዊ ማሰብንና ምላሽን ማበረታታት ለምሳሌ፡- ጫማ ለምን ታደርጋለህ? ብርጭቆው ከጠረጴዛ ላይ ከወደቀ ምን ይሆናል? ከተሰበረ ምን ይሆናል?
- ነገሮችን እንዲያነፃፅሩ መጠየቅ ለምሳሌ፡- ከጓደኛህ ታምራትና ከአንተ ማን ነው ረዥም/ወፍራም?
- የቁጥር እውቀታቸውን ለማበልፀግ መጠየቅ ለምሳሌ፡- ስንት አይን አለህ? ግራ እጅሽ ላይ ስንት ጣቶች አሉ?

የእእምሮ ብስለት እድገት ደረጃ በደረጃ የሚቆጣጠር እድገት ሲሆን ወላጆችም የሕፃናቱን ፍላጎት በማጤን ማሳጠት ይኖርባቸዋል። ከአንድ ወር ጀምሮ ያሉት ሕፃናት ደረጃ በደረጃ የእእምሮ ብስለታቸውን ለማበልፀግ እንደሚገባ የቀረቡትን የሚከተሉትን ተግባራት በወላጆች ዘንድ ቢደረግ ውጤቱ አመርቂ እንደሚሆን ይታመናል።

- ትላልቅና ደማቅ ነገሮችን በህፃናቱ ዙሪያ ማቅረብ

- ህፃናቱ የሚያወጡትን ድምፅ መልሶ በመድገምና ምላሽ ሲሰጡ በፈገግታ ማበረታታት
- ተመሳሳይ ነገሮችን እንዲያዘምዱ ማድረግ
- ትናንት/ከሰአታት በፊት ምን እይነት ምሳ እንደበሉ፣ ልብስ እንደለበሱና ሌሎችንም በመጠየቅ የማስታወስ እቅማቸውን ማበልፀግ
- አጫጭር ተረቶችን በመንገር ቀጥሎ ምን እንደሚሆን እንዲገምቱ ማበረታታት፣ የተመረጡ ገፁ ባህርያትን ቢሆኑ ምን ሊያደርጉ እንደሚችሉ መጠየቅ፣
- እንቅጥጥ ማጫወት

የተጠቀሱትን ማሳያ ተግባራት ከማከናወን ባሻገር የሕፃናቱን አእምሮዊ ብስለት ለማዳበር ምቹ ሁኔታዎችን መፍጠር ተገቢ ነው። ለአብነት ያህል፡

- ቤትን አደጋ ከሚያደርሱ ነገሮች ነፃ (የኤሌክትሪክ ገመድ፣ መድሃኒቶችና ሌሎችንም ነገሮች) በማድረግ
- የልጆችዎን ፍላጎት በትኩረት በመከታተል አስፈላጊውን እገዛ ማድረግ (የመጫወቻ እቃዎች ማቅረብ፣ አብረው መጫወት፣ ተረት መንገር ...)
- ዕለት ተዕለት ስለሚያከናውኗቸው አንጻር ተግባራት ለልጆችዎ በቀላል ቋንቋ መንገር
- ስለነገሮች (ኩባያ፣ ጫማ፣ አልጋ ...) ጠቀሜታና አሰራር መንገርና መጠየቅ
- ሕፃናቱ ቴሌቪዥን በመመልከት ጊዜ ከሚያባክኑ ይልቅ አሳታፊ በሆነ መልኩ ከእርስዎ ወይም ከሌሎች ህፃናት ጋር እንዲጫወቱ ማድረግ
- ተከታታይነት ያላቸውን ነገሮች በሚያከናውኑበት ወቅት ሕፃናቱ አብረዎት እንዲሆኑ በማድረግ በቀጣይ ምን እንደሚከተል እንዲገምቱ እድል መስጠት።

የህፃናትን እያምሮ ብስለት እድገት እንዴት ማዳበር ይቻላል?

የውይይት ጊዜ 2

የተመደበው ጊዜ፡ ስድሳ ደቂቃ

አወያይ

ከዚህ በታች የቀረቡትን መንደርደሪያ ነጥቦች ያንብቡ። እንዲሁም የበለጠ የተብራራ መረጃ የሚገኝበትን በዚህ የውይይት ክፍል መጨረሻ ለእመቻቹ ተጨማሪ መረጃ በሚል የሰፈሩትን ሀሳቦች ይመልከቱ።

ከውይይት በፊት እመቻቾች ሊያነቡት የሚገባ ጠቃሚ ማስታወሻ

የህፃናት የእያምሮ ብስለት እድገት ደረጃ በደረጃ የሚዳበር እንጂ በአንድ ጊዜ በድንገት የሚከሰት ክስተት አይደለም። የወላጆች/የአሳዳጊዎች ድጋፍ ለህፃናት የእያምሮ ብስለት ዓይነተኛ ሚና ይጫወታል። ህፃናት ነገሮችን በጨዋታና በተዝናና መልኩ የበለጠ ስለሚረዱ ወላጆች ህፃናትን በጨዋታና በሚያስደስት መልኩ በመደገፍ ለእያምሮ እድገታቸው ማገዝ ይኖርባቸዋል። ይህ እድገት ከማህፀን ህይወት ጀምሮ ያለማቋረጥ የሚካሄድ ነው።

ያለፈውን የውይይት መርህ ግብር መከለስ (አምስት ደቂቃ)

አወያይ

ሁለት ተሳታፊዎች ያለፈውን ውይይት ፍሬ ሀሳቦች እንዲያስታውሱ ይጠይቁ።

1. ባለፈው የተወያየንባቸው ነገሮች ምን ምን ነበሩ?
2. ያለፈውን ትምህርት በአካባቢያችሁና በሥራ በታላላቅ ሰዎች አካራላችሁ?

የውይይቱ ዓላማ፡ በውይይቱ መጨረሻ ወላጆች/አሳዳጊዎች፡

- የሕፃናትን የአእምሮ ብስለት እድገትን ለማዳበር የሚረዱ መንገዶችን ያውቃሉ።
- የሌሎች ወላጆችን ልምድና ተሞክሮ ይቀስማሉ።

ተግባራዊልምምድ፡የቡድን ስራ (ሰላሳ ደቂቃ)

አወያይ

ሕፃናት ሁሉንም የአካል ክፍሎቻቸውን ተጠቅመው ዙሪያቸውን እንዲያስሱና በዙሪያቸው ያሉ ነገሮችንም ጠባያት እንዲለዩ ሊበረታቱ ወይም ሊታገዙ ይገባል። ወላጆች ከውልደት ጀምሮ ያሉ ሕፃናትን በማነቃነቅና በማጫወት የሕፃናቱን ቀጣይ ህይወት እስደሳችና ውጤታማ ማድረግ ይችላሉ። በዛሬው የውይይት ጊዜ ከተሳታፊዎች ስለተለያዩ የአእምሮ ብስለት እድገት ማዳበሪያ መንገዶች እንመለከታለን። በሕፃን አቤል ታሪክ ላይ በሚያጠነጥነው አጭር ታሪክ ላይ የተመሰረተው ውይይት ይደረጋል።

ተሳታፊዎችን በሶስት ቡድን በመመደብ የሚከተሉትን ሁለት ጥያቄዎችን ለመስራት እንዲዘጋጁ ማድረግ። ሁሉም ቡድኖች የውይይታቸውን ሀሳብ የሚይዝና የሚያቀርቡ አንድ ሰው መምረጥ እንዳለባቸው ማስገንዘብ።

አቤልና ታምራት

አቤል የእራት ዓመት ልጅ ነው። አቤል እቃዎችን መሰብሰብ በጣም ይወዳል። አባቱ ታምራት ከአቤል ጋር የሚያሳልፈው ጊዜ ያስደስተዋል። ታምራት አቤልን አቆላምጦ <አቡሻ> ብሎ ይጠራዋል።

ታምራት፡ አቡሻ እንቆቅልሽ መጫወት ትፈልጋለህ?

አቤል፡ እንዴ! እሺ።

ታምራት፡ እግሮች የሉኝም፣ ኩብ ነኝ፣ ሲመቱኝ እነጥራለሁ። ብዙ ሰዎችም ይወዱኛል። እኔ ማን ነኝ?

ታምራት የተወሰኑ ደቂቃዎች አቤልን ቢጠብቀው ሊሞክር ባለመቻሉ ተጨማሪ ፍንጮችን መስጠት ቀጠለ።

ታምራት፡ አቡሻ ታውቀዋለህ እኮ! ከእነ ሮቤልና ከአባቱ ጋር የምትጫወትበት እኮ ነው!

አቤል ፊቱ በፈገግታ በርቶ እየዘለለ አወቅኩት። <<ሳማ ነው አይደል?>> አለ።

ታምራት፡ በጣም ቀርቦሃል። እስቲ ሌላ ሞክር። በቴሌቭዥን አልፎ አልፎ የምናየው ነገር እኮ ነው።

አቤል፡ ኳስ ነው አይደል? አዎ! ነው! አግኝቼዋለሁ። እኔ እኮ ኅበዝ ነኝ! አይደል አባቱ?

ታምራት አቤልን አቅፎ እየሳመ <<ልክ ነህ የእኔ ኅበዝ!>>። <<ሌላ እንቆቅልሽ ልጠይቅህ?>> አለ ታምራት።

አወያይ

የአቤልና የአባቱን ታሪክ እና የሚከተሉት ጥያቄዎች የተፃፉበትን ወረቀት ለየቡድኑ መሪዎች ይስጡ።

ቡድኖች በመሪያቸው አማካኝነት ከዚህ በታች ያሉትን ጥያቄዎች በታሪኩ ላይ ተመስርተው እንዲመልሱ ይንገሯቸው።

ጥያቄዎች:

1. የአቤልንና የታምራትን ግንኙነት እንዴት አያችሁት?
2. አቤል ከጨዋታው ምን የሚጠቀም ይመስላችኋል?
3. ከልጆቻችሁ ጋር እንቁቅልሽ ትጫወታላችሁ?
4. ከዚህ ታሪክ ጋር ተቀራራቢነት ያለው የወላጅ/አሳዳጊና ልጆች ጨዋታዎችን አቅርቡ?
- 5. የጋራ ውይይት:**

አወያይ

እያንዳንዱ ቡድን የተወያየበትን ሀሳብ በቡድን ተወካዮች አማካኝነት በአምስት ደቂቃ ውስጥ ማቅረብ ይኖርበታል። እያንዳንዱ እቃራቢው ሲያበቃ እንደ ተሳታፊ ጥያቄ ወይም አስተያየት እንዲሰጡ ማበረታታት።

አወያይ እንደማጠቃለያ የቡድኖችን ሀሳብ ማጠናከር ወይም ማረም ይጠበቅብዎታል። ለዚህም ይረዳ ዘንድ በአመቻቹ ማስታወሻ የተፃፉትን ሀሳቦች አስቀድሞ በማንቡብና መዘጋጀት ያስፈልጋል።

ፍተሻ (ክለሳ): (አምስት ደቂቃ)

አወያይ

ለፍተኛ የሚቀርቡ ጥያቄዎች ተሳታፊዎች በዕለቱ ምን ያህል እንደተማሩ ለመገምገም የሚቀርቡ እንጂ ፈተና ያለመሆኑ ለወላጆች ሊገለጹላቸው ይገባል።
ሁለት ፈቃደኛ ተሳታፊዎች በቡድን ወይይት ወቅት የተነሱ ሀሳቦችን መልሰው በመከለስ በአጭሩ እንዲገልጹ ይጠይቁ።
በተሳታፊ ስለተሰጡት ሀሳቦች አወያይ እስተያየት ይስጡባቸው።

ቁልፍ መልእክቶች (አምስት ደቂቃ)

አወያይ

ቁልፍ መልእክቶችን ያንብቡላቸው።

- ሕፃናት አካባቢያቸውን እንዲያስሱ ለማስቻል በዙሪያቸው ያሉ ነገሮችን ደህንነት ማረጋገጥ (የሚቆርጡ ነገሮችን ማስወገድ፣ የኤሌክትሪክ ሽቦዎችን መለጠፍ)
- የሕፃናቱን ፍላጎት የሚያነቃቁ ቁሳቁሶችን መስጠት (ፕላስቲክ ኮዳዎችን፣ ክዳኖችንና ሌሎችን)። የሚያቀርቧቸው እቃዎች የተለያዩ አይነት የልሰላሴ ደረጃ ያላቸው፣ የቀለም ዓይነት፣ መጠንና ቅርፅ ያላቸውን እንዲሁም ሕፃናቱ በራሳቸው ሊለዩላቸው፣ ወደ አንድ ሰፊ ማጠራቀሚያ እቃ ውስጥ የሚከታቸውና የሚያወጧቸው ሊሆኑ ይገባል።
- ሕፃናት በየእለቱ የሚያከናውኑት ተግባር ለአእምሮ ብስለት እድገት እንደሚረዳቸው ማረጋገጥ
- ከሕፃናቱ ጋር የተለያዩ አይነት ጨዋታዎችን መጫወት
- ሕፃናቱ ከእድሜያቸው አንፃር ያሉበትን ደረጃ መገምገምና አስፈላጊውን የማነቃቁያ እገዛ ማድረግ
- ከሕፃናቱ ጋር በመሆን የመስሎ ጨዋታ መጫወት እንዲሁም ለጨዋታው የሚረዱ እቃዎችን ማቅረብ ማለትም የማእድ ቤት እቃዎች፣ አልባሳትና ሌሎችንም

ማጠቃለያና የቤት ስራ (አራት ደቂቃ)

አወያይ

በዚህ የውይይት ጊዜ ወላጆች የሕፃናትን አእምሮ ብስለት እድገትን ለማጎልበት የሚረዱ ተግባራትንና የወላጆችን ሚና በተመለከተ መወያየታችሁን ማስታወስ ያስፈልጋል። በውይይቱ ያገኙትን ጠቃሚ ሀሳቦች ለጎረቤቶቻቸውና ለሥራ ባልደረቦቻቸው እንዲያዳርሱ ማሳሰብ። በመቀጠልም በቤትና በአካባቢያችሁ የሕፃናትን አእምሮ ብስለት እድገት

ለማዳበር የሚረዱ ቁሳቁሶች መኖራቸውን በማረጋገጥ በሚቀጥለው የውይይት/የግንኙነት ወቅት ረፖርት እንደሚያደርጉ ማስታወቅ።

በመጨረሻም ተሳታፊዎች በዛሬው ውይይት ላይረጉት ተሳትፎ ማመስገን ያስፈልጋል።

የአመቻች ማስታወሻ

አወያይ

በየውይይቱ መጨረሻ ላይ ማስታወሻ በመያዝ ለውይይቱ በሚያደርጉት ዝግጅት ወይንም በውይይቱ ሂደት ነጥረው የወጡና በዚህ ምእራፍ ውስጥ ሊካተቱ ወይም በድጋሚ ሊጤኑ የሚገቡ ፍሬ ሀሳቦችን ይመዝግቡ። እነዚህ ፍሬ ሀሳቦች ይህንን ሰነድ ወደፊት የበለጠ ለማዳበር ይረዳሉ።

ለአመቻች የቀረበው መረጃ

የሕፃናትን የአእምሮ ብስለት እድገት እንዴት መደገፍ ይቻላል?

የሕፃናት የአእምሮ ብስለት እድገት ደረጃ በደረጃ የሚዳበር እንጂ በአንድ ጊዜ/በድንገት የሚከሰት ክስተት አይደለም። የወላጆች/አሳዳጊዎች ድጋፍ ለሕፃናት የአእምሮ ብስለት እድገት ሚና ይጫወታል። በተለይ ወላጆች ሕፃናትን በጨዋታና በሚያስደስት መልኩ በመደገፍ ማገዝ ይኖርባቸዋል። ምክንያቱም ሕፃናት ነገሮችን በጨዋታና በተዝናና መልኩ የበለጠ ስለሚረዱ ነው። ይህ እድገት ከማህፀን ጀምሮ ያለማቋረጥ ይካሄድ የነበረ ነው።

ወላጆች/አሳዳጊዎች ሕፃናትን እንዴት ማገዝ ይችላሉ?

ወላጆች/አሳዳጊዎች ሕፃናት በእድሜያቸው ሊደርሱበት የሚገባ የብቃት ደረጃ መድረሳቸውን ዘወትር በንቃት ሊከታተሉ ይገባል። ይህም ሕፃናቱን የበለጠ ለማገዝ ይረዳል። ሕፃናት ካሉበት እድሜ ደረጃ እንፃር ሊደርሱበት የሚገቡ ብቃቶች እንደሚከተለው ተዘርዝረዋል።

አንደኛ ወር

- ሲራቡ ወይንም ምጃት ሲያጡ ያለቅሳሉ
- ከፍ ያለ ወይንም ድንገተኛ ድምፅ ሲሰሙ መደንገጥ
- ትላልቅና ደማቅ ቁሳቁሶችን መመልከት

ሁለተኛ ወር

- የተለያዩ ድምፆችን ማውጣት
- የለመዲቸውን አንድ ወይንም ሁለት ነገሮችን መለየት (የቅርብ ሰዎችን ፊት)
- ዙሪያ ገባውን መመልከት በተለይ ትልቅና ደማቅ ነገሮችን

ሶስተኛ ወር

- በመጠኑም ቢሆን ሲነካኩ፣ በአይን ሲጫወቱና የተለያዩ ድምፆችን በማውጣት ሲነጋገሩ ምላሽ የመስጠት
- የተለያዩ ድምፆችን በማውጣት ራሳቸውን ለመግለፅ መሞከር
- የተለያዩ ፍላጎቶቻቸውን ለመግለፅ የተለያዩ አይነት ለቅሶዎችን ማሰማት
- የለመዳትን ገፅታ ከአነስተኛ ርቀትም ቢሆን መለየት መቻል

ከአራት እስከ ስድስት ወራት

- አሻንጉሊቶችን ወይንም ሰዎችን ሲመለከቱ ድምፅ ማሰማት
- ድምፅ የመጣበትን አቅጣጫ ለማወቅ ጭንቅላታቸውን ለማዘር መሞከር
- ሰዎች ሲናገሩ ከፍፍርቻቸውን የመመልከት፣ ድምፃቸውን የመስማት ከዚያም በራሳቸው ለመሞከር ጥረት ማድረግ
- ከአይታቸው እየራቀ ያለን ነገርና የድምፅን አቅጣጫ ለመለየት ጭንቅላትን ማዘር
- ትኩረትን ለመሳብ ማልቀስ
- የተከለታተፉ ድምፆችን በማውጣት ለመናገር መሞከር

- አዳዲስ ድምፆች የሚመጡበትን አቅጣጫ መመልከት
- የሚንቀሳቀስ ነገርን በዓይን መከታተል

ከስድስት እስከ አስራ ሁለት ወራት

- ባ ባ ባ . . . ዳ ዳ ዳ . . . ጋ ጋ ጋ የሚሉ ተመሳሳይ ድምፆችን ደጋግሞ ማውጣት
- ቀላል ትእዛዞችን መረዳት ለምሳሌ፡- ቻው ቻውን መረዳት
- የተደበቀ አሻንጉሊቶችን መፈለግ
- የድምፅን ምንጭ ለማወቅ መዘር
- አጫጭር ጥያቄዎችን መረዳት መቻል ለምሳሌ፡- ነይ፣ ያገዢ፣
- አንዳንድ የአካል እንቅስቃሴዎችን ማስመሰል ለምሳሌ፡- ምላስ ማውጣት
- በወላጅ/በተንከባካቢ የሚነገሩ አንዳንድ ድምፆችን ማስመሰል

ከአስራ ሰባት እስከ አስራ ስምንት ወራት

- ግልፅ ያልሆኑ ቃላትን መናገር (በአስራ አምስተኛ ወራቸው ቢያንስ ሁለት ቃላትን፣ በአንድ አመት ከስድስት ወር አምስትና ከዚያ በላይ ቃላትን)
- ከሶስት የማያንሱ የሰውነት ክፍሎችን መለየት
- ነገሮችን ለማሳየት መጠቀም መቻል ለምሳሌ፡- ከመጻሕፍት ላይ ስለሎችን

ከአስራ ዘጠኝ እስከ ሰላሳ ስድስት ወራት

- በተደጋጋሚ <ማን፣ ምን፣ የት> የሚሉ ጥያቄዎችን መጠየቅ
- አነስተኛ ቃላት ያላቸውን ዓረፍተ ነገሮች መደገም
- ተመሳሳይ ስለሎችንና እቃዎችን ማዛመድ እንዲሁም ልዩ የሆነውን ማውጣት
- የነገሮችን ቅርፆች <ትልቅ>፣ <ትንሽ>ና <በጣም ትንሽ> በማለት መግለፅ መቻል

ከሶስት እስከ አራት ዓመት

- መጻሕፍን በመመልከት መደሰት፣ በቀላል መዝሙሮችና ታሪኮች መዝናናት
- የመስሎ ጨዋታ ማለትም ሀኪምና ታማሚ፣ ባለሰቅና ገዥና ሌሎችንም ሆኖ መስራትን መውደድ

- ቁሳቁሶችን በቀለምና በቅርፅ መለየት

ከአራት እስከ ስድስት አመት

- የራስን ገጠመኞች ማውራት
- በዕለት ተዕለት ንግግር ውስጥ ከአንድ ሺህ አምስት መቶ በላይ ቃላትን መጠቀም
- የቁጥሮችን ቅደም ተከተል መረዳት
- የማዛመድ ጨዋታን መውደድ

ይህ የአእምሮ ጠበቃ እድገት በወጥነት በሁሉም ልጆች ላይ ይንጸባረቃል ለማለት ያስቸግራል። ሁሉም ሕፃናት በራሳቸው መንገድ ነገሮችን የሚማሩና የተለየ የመማር ፍላጎት ያላቸው ናቸው። እንዲሁም ሕፃናት ከሌሎች በተሻለ ቀድመው ብዙ ነገር ሊያውቁ ይችላሉ። ሌሎች ደግሞ ነገሮችን ለመረዳትና ለመቻል ረዘም ያለ ጊዜ ይፈልጉ ይሆናል። ወላጆች/አሳዳጊዎች ልጆቻቸው ካሉበት የእድሜ ደረጃ እንግዲህ ተገቢ ድጋፍና ማነቃነቅ ማድረግ ይኖርባቸዋል።

ከውልደት እስከ አንድ ዓመት ተኩል ያሉ ሕፃናትን የአእምሮ ጠበቃ እድገት ለማበረታታት የስሜት አካላቸውን መጠቀም ግድ ይላል።

ከአንድ ዓመት ተኩል እስከ ሰባት ዓመት ያሉ ሕፃናትን የአእምሮ ጠበቃ እድገትን ለማዳበር በርካታ ተግባራትን ማከናወን ያሻል። ጨዋታ በጣም ወሳኝ የአእምሮ ጠበቃ እድገትን የማሳለመሻ መሳሪያ ነው። ወላጆች/አሳዳጊዎች ነገር ጨዋታዎችንና መዝሙሮችን ከመጠቀም ባሻገር ጠቃሚ ነው ብለው የሚያስቧቸውን ጨዋታዎችና ጌሞችን በመፍጠር የልጆቻቸውን የአእምሮ ጠበቃ እድገት ሊደግፉ ይገባል። ሕፃናት ቀኑን ሙሉ አንድ እይነት ጨዋታ ላይ ተገድበው መዋል የለባቸውም። በርካታ ዓይነት ጨዋታዎችን በተለይ ትኩረትን የሚጠይቁ፣ ቀለማትን፣ ቅርፅን፣ መጠንንና ክብደትን የሚለዩበት፣ የማስታወስ አቅማቸውን የሚፈትሽ፣ የማስላት ክህሎታቸውን የሚያሳድግ፣ ችግር የመፍታት አቅማቸውን የሚያጠናክርና ሌሎች አዝናኝና አስተማሪ የሆኑትንም በማካተት የአለት ውሎአቸውን ትርጉም ያለው ማድረግ ይገባል።

በነገሮች መካከል ያለውን ልዩነት (በቅርፅ፣ በቀለም፣ በቁመት፣ በመጠን) ሕፃናት እንዲለዩ ምን ማድረግ ያስፈልጋል።

- በእሎችንና የተለያዩ ቁመት ያላቸውን እንጨቶች በመጠቀም የቁመት መበላለጥን በጨዋታ ማሳየት
- የተደባለበለ ጭቃ በመጠቀም የተለያዩ ቅርፆችን በተለያዩ መጠን እንዲያዘጋጁ ማለማመድ
- ከቤት ውጭ ያሉ ቁሳቁሶችን ከሕፃናቱ ጋር በመሆን ለይቶ በቀለም ወይም በቁመት ወይም በመጠን ምን እንደሚመስሉ መነጋገር
- የተለያዩ መጠን ያላቸውን ድንጋዮች በመጠቀም ስለትልቅና ትንሽ በጋራ መለማመድ
- ትናንሽ ጠጠሮችን፣ ባቁላዎችንና የእጅ ጣትን በመጠቀም ቁጥር መቁጠር

- ሕፃናት የዕለት ተዕለት ተግባራቸውን ማከናወን እንዲችሉ ለመርዳት ማለማመድ ተገቢ ነው። ማለትም የጎደለ ሻይ በኩባያ ይዞ መሄድ፣ እጅና እግራችሁንና ገላችሁን ስትታጠቡ እጠገባችሁ ሆነው እንዲያዩ በማድረግ እንዲሁም ልብሳቸውን እንዲለብሱ በማበረታታት እስፊላጊ ሲሆን ብቻ በማገዝ

በመጀመሪያ ደረጃ ሕፃናት በነገሮች መካከል ያሉ ልዩነቶችን መለየት ሊቸገሩ ይችላሉ። ይሁን እንጂ በተደጋጋሚ ከሕፃናቱ ጋር በመለማመድና አብሮ በመስራት የተሻለ ደረጃ ላይ መድረስ ይቻላል።

ሕፃናት ስለሎችን እንዴት መረዳት ይቻላል?

ሕፃናት በመጻሕፍትና በአካባቢያቸው የሚገኙ ስለሎችን መረዳት እንዲችሉ ወላጆች እገዛ ሊያደርጉ ይገባል። በግቢ ውስጥ ያሉ የተለመዱ አበባዎችን ለማሳየት በጨዋታ መልክ በመጠየቅ ማሳወቅ ይቻላል። በተጨማሪም በመጻሕፍት ላይ የሚገኙ ስለሎትን በመጠቀም ተረት በመንገርና በመጠየቅ እንዲለዩት/እንዲረዱት እገዛ ማድረግ ይገባል።

በአካባቢያችን የሚገኙ ተክሎች፣ በቤት፣ በመጻሕፍትና በጋዜጣ ላይ የሚገኙ ስለሎትን በመጠቀም ቀለማትንና ቅርፆችን ለሕፃናት ማስተዋወቅ ይቻላል።

ሕፃናት አይንና እጃቸውን አቀናጅተው እንዲጠቀሙ እንዴት ይታገዛሉ?

ሕፃናት አይናቸውን፣ ጆሯቸውንና እጃቸውን በይበልጥ በመጠቀም ይማራሉ። ስለዚህም የአይንና የእጅ ቅንጅት በወሳኝነት ይህን የመማር ሂደት ያቀላጥፋል። ወላጆች/አሳዳጊዎች ይህንን ቅንጅት ሕፃናት እርሳስን/እስክርቢቶን በመጠቀም ወረቀት ላይ እንዲቸከቸኩ በማድረግ ማዳበር ይቻላል። ዱልዱም እንጨቶችን በመጠቀም መሬት ላይም በመሞነጫጨር የአይንና የእጅ ቅንጅትን ማዳበር ይቻላል። ወረቀት ላይ ወይንም መሬት ላይ ነጠብጣቦችን እንዲያገናኙ በማድረግ፣ ኩብ፣ ሶስት ጎንና አራት ጎን በመስራት የአይንና የእጅ ቅንጅትን በተሻለ መልኩ ማዳበር ይቻላል። ሌላኛው መንገድ ደግሞ ጭቃን በመጠቀም የተለያዩ ቅርፅ ቅርፆችን በመስራት ነው። በተጨማሪ ሕፃናትከወላጆች ጋር የተወሰነውን የቤት ክፍል እንዲያፀዱ በማበረታታት ተፈላጊውን የእጅና የአይን ቅንጅት ማዳበር ይቻላል።

የሕፃናትን የማሰብ ክህሎት ለማነቃቃት መደረግ ያለበት

የእንቁቅልሽ ጨዋታ በባህርይው ብዙ ማሰብን የሚጠይቅ እንዲሁም የተጠና ግምት መሰንዘርን የሚያበረታታ ነው። ሕፃናትን ለእድሜያቸው የሚመጥኑ የእንቁቅልሽ ጨዋታዎችን በማጫወት ከቀረበላቸው ፍንጮች ተነስተው ተቀራራቢ ግምቶችን እንዲመልሱ ማበረታታት። እንቁቅልሾቹ ሕፃናቱ ከሚያውቋቸው ነገሮች ቢጀምሩ እንዲሁም ሕፃናቱ ግራ የመጋባት ሁኔታ ካሳዩ ተጨማሪ ፍንጮችን በመጨመር በተሻለ መልኩ አስበው እንዲመልሱ ማገዝ ይገባል። ይህም ተደርጎ ሕፃናቱ መልስ መስጠት ካልቻሉ ምላሹን ነገር የሚቀጥለውን እንደሚመልሱ አበረታቶ መቀጠል እስፊላጊ ነው። እንቁቅልሾች በአካባቢያችን በስፋት የሚዘወተሩ የአእምሮ ብስለት እድገትን የሚያነቃቁ ጨዋታዎች ናቸው።

የማስታወስ ችሎታን ለማዳበር መደረግ ያለባቸው ነገሮች

ሕፃናት የተዋወቁቸውን ነገሮች ማስታወስ እንዲችሉ መሰልጠን አለባቸው። የማስታወስ ችሎታ ነገሮችን ለመማርና የእእምሮ ብስለት እድገትን ለማበልፀግ ወሳኝ መሳሪያ ነው።

ሕፃናትን ተመሳሳይ የሆነ ጌም በተደጋጋሚ ማጫወት። በመቀጠልም ስለጌም ጨዋታው ለምሳሌ፡- መጀመሪያ የጀመረው ማን ነው? ያን ያደረገው ማን ነው? እኔ ይህን ሳደርግ እንተ/እንቺ ምን ታርጋለህ/ታደርጊያለሽ? የመሳሰሉትን ጥያቄዎችን መጠየቅ

ቀደም ሲል ተከናወነው ያለፉ ነገሮችን ለማስታወስ ውድድርን እንደ ጨዋታ ማካሄድ። ለምሳሌ፡- ትናንት ምሳ ምን እንደበሉ? ምን አይነት ልብስ እንደለበሱ? የት እንደሄዱ? እና ሌሎችንም ጥያቄዎች መጠየቅ ይቻላል።

የትኩረት እቅማቸውን ለማዳበር መደረግ ያለበት

በወረቀት ላይ መስመር በማስመርና በመስመሩም ትክክል በመቀስ መቁረጥ። ይህንን ተግባር ሕፃናቱ እየተመለከቱ ደጋግሞ ማከናወን። በመቀጠልም በወረቀት ላይ መስመር አስምረው ሕፃናቱ በጥንቃቄ በመቀስ እንዲቆርጡ ማድረግ።

የጠረጴዛውን ጠርዝ በመከተል ባቁላ ወይንም ትናንሽ ጠጠሮችን በመደርደር ሕፃናቱ እንዲመለከቱ ማድረግ። በመቀጠል ሕፃናቱም ይህን ተግባር እንዲከውኑ ማበረታታት።

የሁለት ጓደኞችን ስም መንገር። ሕፃናቱ የተነገራቸውን ስም መልሰው እንዲደግሙ መጠየቅ።

ከልጆችዎ ጋር በመሆን የሕፃናት መርህ ግብር በመከታተልና በወቅቱ ተላልፎ የነበረን ጉዳይ መልሰው እንዲናገሩ ማበረታታት።

አወያይ

ለወላጆች ተጨማሪ አማራጭ ለመስጠት ያህል ሌሎች ጠቃሚ ተግባራት ለጥቆማ ያህል ቀጥሎ ተዘርዝረዋል፡- ያን-በቡላቸው

- ለሕፃናት ምቹና ለደህንነታቸው አመቺ አካባቢን መፍጠር (መድሃኒቶችን ማራቅ፣ አደጋ የሚያደርሱ ነገሮችን ማስወገድ፣ የተላጡ ኤሌክትሪክ ገመዶችን ማሸግ እና ማራቅ. . .)
- ማራኪና አደጋ የማያደርሱ መጫወቻ እቃዎችን ለሕፃናት መስጠት በተለይ የተለያዩ ቀለማት፣ መጠን፣ ቁመትና ቅርፅ ያላቸው ቢሆኑ ፋይዳቸው የበለጠ ይሆናል።
- ሕፃናት አካባቢያቸውን እንዲያስሱ ማበረታታት። አዳዲስ ነገሮችን በሚያገኙበትና በሚሞክሩበት ወቅት ማድነቅና መጠየቅን አይዘንጉ።

- ሕፃናትን በትኩረት በመከታተል ፍላጎታቸውን መለየትና እንደፍላጎታቸው በተገኘው መጠን የመጫወቻ ቁሳቁሶችን ማሟላት
- ከሕፃናት ጋር መነጋገርን ያዘውትሩ። ምንም እንኳን ልጆቹ መናገር ባይችሉም የንግግር ልውውጥ ሂደትን ይማሩበታል።
- በየዕለቱ ስለሚጠቀሟቸው ቁሳቁሶች ጠቀሜታና ስረት ለሕፃናት በማብራራት የእውቀት እድል ማሳቸውን ያስፋ።
- የተለያዩ ጨዋታዎችን አብሮ መጫወት
- ሕፃናት ቴሌቪዥን ከሚያዩ ይልቅ ከቁሳቁሶችና ከሰዎች ጋር በመጫወት ሁሉንም የእድገት ዓውዶች እንዲያዳብሩ እድል መስጠቱ ይመረጣል። በተለይ ከሁለት እመት በታች ላሉ ሕፃናት ቴሌቪዥን ለረዥም ሰዓት ማሳየት አይመከርም።
- ከሁለት ዓመት በላይ ላሉ ሕፃናት የመስሎ ጨዋታ ቁሳቁሶችን (የማዕድ ቤት እቃዎች፣ አልባሳት፣ ወዘተ) ማቅረብ
- ሕፃናትን ከቤት ውጭ ይዘዋቸው በመውጣት በየመንገዱ ስለሚያዩዋቸው ነገሮች ገለፃ ማድረግ
- የድርጊት ቅደም ተከተል ያለበት ተግባርን ከልጆች ጋር በመስራት ምክንያታዊ የመገመት እቅዳቸውን ማዳበር።